

Bladel c.a.

Den 22 Augustus 1890 bezochte ik deze gemeente. Ik reed van af het hotel te Eersel naar Vlezen; van daar naar Glaageloen, alwaar ik overnachtte in de herberg van Verkaff. Daarna naar Bladel, en vervolgens over Reusel ten Bladel terug naar Eersel.

Op het raadhuis vond ik Bent W. De burgemeester vond het moe dig een speech af te stellen. Ik werd in een kamer onder in huis ontvangen; het plafond van de Raadszaal was juist ingesloten, en kon ik deswege dus horen niet ontvangen worden.

Op mijn audiëntie verscheen notaris Coelen, de opvolger van v. Baar. Hij was te Bladel zeer gevreden: bewijl van Baar in 1890 niet meer dan 92 acellen had opgenomen, waren er nu in 3 maanden te zijnen overstaan reeds 51 verleden; hij rekende de eerste drie jaren misschans $\text{P}2000$ te maken; na 4 of 5 jaar hoopte hij het tot $\text{P}2500$. à $\text{P}3000$ te brengen. Volgens hem kon notaris van Baar niet met de boeren omgaan; toen dat ook notaris Gordijn in Vlezen kwam, deed deze dadelijk veel afbreuk aan de praktijk van notaris van Baar. — Coelen had nu reeds verhuapingen in Bladel en in Netersel, plaatsen, in welke van Baar in zijn tijd gevest was.

Coelen hoopte op den duur Gordijn uit Bladel te verdrijven, vooral nog had hij daar alles; op zijn fiets reed hij de boeren rond; hij mocht Beneden het lauf, zoodat hij verkoopingen kreef, waarbij hij beslist geld moest toekrijgen.

Ds. Stutterhoef van Coetvoort, ^{sinds 1890} predikant te Bladel, had een landgoed van 120 zielen te hebben; daaronder waren een zestal huizen, waars van de 11. hij tot bewondering van velestand onder landlieden in Noord Brabant. Hij wilde in Bladel straatverlichting hebben.

A. van Sas kwam zich beklagen over de provincie, die volgens hem wederrechtelijk een stuk grond in bezit had genomen, dat hem behoorde. Ik ging met den man naar het kerkje, en liet mij aldaar overtuiging geven van zijn bewering; hij staafde zijn aanspraken met een kadasterkaart, afgegeven hem in 1893 het perceel verloofd werd.

Ten hij mij te kennen gaf, dat hij in 1893 een strook grond van de breedte van 45 C. ll. gehucht zou hebben midden voor de brouwerij zouden liggen ter plaatse waar nu de openbare weg ligt, terstond ik hem uit de kaart (het enige door hem opgedrukte bewijsschrift) aan, dat hij ongelijk had; op zijn kadasterkaart eschraaf van 1893 stond de grond van

Bladel c. a.

de brouwerij aangegeven als de grens, beschouw behoorl. hoochte perceel en den provinciaalere weg; van een streeks van 75 t. ll. bleek op de kaart van J.v. Sas niet. — Ik kan natuurlijk niet meedenken, of misschien in vroegere jaren daar ter plaatse een stukje grond gelegen heeft van de brouwerij; maar in ieder geval heeft van Sas dat stukje grond niet gehucht in 1093; op een vergelijkbare stukje grond heeft van Sas das in zijn qual aanspraak. — Daen ik me van Sas te zake stand te preten, mocht deze zich zoö baas, en begin bij zoö hard te spreken, doet half Bladel bewaagt loopen, om in vijden terug om ons heen, toe te leeuweren. — Ik was gedwongen, mij in een naburig huis te begiven, omdat het onmogelijk was met van Sas op straat te praten.

De sigarenindustrie in Bladel breidt zich sterk uit; daar zijn nu een goede 100 sigarenmakers, door elkaar zullen ze ± f. 6 week verdienden. Het bestaat in Bladel in zwang te komen, dat de sigarenmakers bij hun ouders kostgeld vereisen, f. 3 à f. 3.50; de rest houden ze dan voor zich zelves, en spelen daarvan moeite meer; zondags zijn ze niet vaderdienst te schagen te staan!

Van den burgemeester vernam ik dat mijne stemmen verbazing, dat hij me kennis machheidsfis gaf tot 2 mrt. 3 maals! De burgemeester is ontdekt; hij schijnt een goed administrateur; hij gaf drie maal f. 3 week naars Reusel, om daar beh. secretarieven te doen; de burgemeester-secretaris in die gemeente (Millekens) heeft beh. niet zijn sigarenfabriek, op welke ± 100 man werken, wah valhandig.

De audiencie ~~±~~ de geschiedenis met van Sas, namen dooreel lijd, dat ik bijna geen oplegging had, om met B. en W. te praten. Ik droegde dat hier de gewone bliekh, dat de buren, ^{adellijk} ten gevolg van de rich ontwikkelende industrie, een heeleen moeden huijzen; dat het den boven slecht ging, en dat, hoewel de coöperatieve roombollen fabriek enige der helling in den landen had opgebracht, de jonge buren niet dorpelen braaven en een eigen beroep begrijpen.

Bladel c. a.

Den 3 April 1904 bewaam ik weer in Bladel, van uit Lindhoven had ik eerst Gooische Mierde bezocht en vervolgens Kruisel; te Bladel nam ik het slottje over den bram naar Lindhoven. Ik verleende audiencie aan notaris Coelen, die zich zeer he. klaagde, dat het notariaat Eersel meer was aangevuld; had hij kunnen voorzien, dat zulks zou geschieden, dan had hij voor den Bladel gevraagd. De notaris te Eersel had op het oogen, blieke een bekerre prachtig dan Coelen. — Notaris Kordijk zat hem erg in den weg, herhaalde f. 6 vanaf f. 7000 maaltes, beweerde dat verder dan f. 2000.

Ds. Wiers van Caelevoort bewaam zijn opvaarding maken, bij Gooische bewondren over de nodulen, over den Casterenschen watermalen aan de bovenliggende landerijen verworzaakt; ik gaf hem in overweging om te brengen, den Casterenschen watermalen over Gooigeloen en Bladel, met fijnkiesken steun van de direct belanghebbenden, te doen oanbrengen; ik legde hem uit, op welke wijze in der hiel de Epsche watermalen was afgehoekt. — Verder viel hij in het belang van zijn neef, den inspecteur van politie Wiers van Caelevoort te 's Bosch — hoe de benoeming van een Commissaris van Politie in zijn mening.

De moraaliteit van de bevolking blijft goed, veel beter dan te Kruisel en te Gooische. Dramaal gebruik is onregtig; drankmisbruik zoö goed als niet; geen gedwongen huwelijken, geen onechte geburten. — Het politieuvre in de herbergen is inwinter 10 uur, 's zomers 11 uur; volgens politieverordening leert burgemeester van den buren dat huiskens 12 uur; dit komt slechts voorkomen voor, zelfs bij de bekris niet; vrouwen komen niet in de herberg.

De Cleren volden zich beswaard, dat het onderhoud der waterleidingen hen laste der gemeente gebracht was; men had nu reeds moeilijkheden met Gooigeloen, over het ruimen van een riviertje, dat tot twee gemeenten scheide. Gooigeloen wilde dat niet gemeenschappelijk doen, maar meer dan de helft der kosten hen laste van Bladel brengt.

Men vond weinig voor het aanmerken van Staats hulp bij ontginning van vaste gronden; men bleef liever baas in eigen huis. — De Cleren op aangebrangen, dat er een staat zal worden aangegesteld omwattende alle mogelijke hygiënische hebbelijkheden.

Bladel c.a.

de ontginning en de exploitatie der gemeentelijke bezittingen

In verband met de onstandigheid, dat op government in den laatsen hijl herhaaldelijk geklaagd werd over den slechten toestand der wegen, heb ik bij Blaen W en vooral bij den burgemeester sterk aangedrongen, dat daarin loek afstaande verbetering zou worden afgebracht, door ten minste alle toegangs wegen naar de kom, en de wegen en vaaspaden in de kom behoorlijk in orde te brengen. Ook zender die wegen te verharden, kon men loek wel het een en ander doen, waardoor aan gegronde klachten werd tegemoet gekomen.

Den 20 April 1911 bezocht ik Vleusel en Bladel; van Lindhoven uit ging ik er per tram heen; in Vleusel vond ik mijn rijtuig, waar mede ik later naar Lindhoven terugkeerde.

De deken van Bladel, de Heer Baas had eindeloze klachten tegen den burgemeester; die waren zijn blybaar te groot voor elkaar; samenwerking ontbreekt telkars. Volgens den Heer Baas is de burgemeester zeer goed katholieke; hij komt bij dagelijksch in de St. Elis. Maar hij wil de niet alleen baas zijn, heeft een volopramen raad en leeft zich van den deken niets aan. Bij ons gesprek heb ik opgemerkt, dat het conflict zijn oorsak vindt in de onstandigheid, dat de burgemeester niet gevuld heeft, taen het bericht hiervan, dat pastoor Baas tot deken benoemd was. De deken zeide wel, dat hij zich dat niet aangebracht had, maar hij vond het toch moeilijk, mij dat dadelijk te vertellen.

Notaris Coelen hoopte, dat de notaricale vacature Vleusel niet vervuld zou worden; hij vroeg mij om naar Vleusel ouergeplaatst te worden, omdat een groot deel van de praktijk van notaris Klordijk in Hilvarenbeek lag. Notaris Klugmans te Hilvarenbeek is 61 jaar; wanneer deze komt te vallen, verliest Vleusel de praktijk in Hilvarenbeek, en wordt dan slechter dan Bladel. — Het was voor hem een grote leeuwaller gemeest, dat een notaris in een ander kantoor, nl. de notaris te Liersel belast was geworden met het bewaren van het protocol van notaris Klordijk; deze beschikking was genomen op uitdrukkelijk verzoek van notaris Klordijk, omdat de notaris van Liersel, bij den die zielte van Klordijk, diens kantoor had helpen beheeren, en daardoor met de loopende zaken bekend was geworden.

Bladel c.a.

Burgemeester heeft een uitvoerigen staat aangelegd om breuk de ex-plottie der gemeentelijke bezittingen; hij heeft zich daaraan veel moeite gegeven.

Hier is met de regering in onderhandeling gereden over de ontginning der heide door het staatsbosbeheer; men heeft nog honderden hectaren heide geschildt ter ontginning.

De landwegen en de waterleidingen laten veel te menschen over; daarover vele klachten ter aansluiting. Den burgemeester ernstig op het hart gedrukt, voor een en ander zoodan mogelijk te zoeken; als de hoofdwaterleidingen verebeterd moeten worden, laat men zich dienaamgaande dan verstaan met de nabijgelegen gemeenten, en desoods financiële hulp aan de provincie mag. Bij de Raam heeft de provincie geholpen; waarom zou zij het hier niet doen? — Als de waterleidingen het water bijdag kunnen afvoeren, dan zullen de landwegen uit den aard des zaak minder last van water ondergaan, en ^{voor} betrekkelijk kunnen worden onderhouden. — Als men ^{voor} geld heeft om een harden weg te maken, laat men dan een pietsoord aanleggen de provincie geeft 50% subsidie!

Er wonen 136 sigarenmakers in Bladel; over het algemeen geschikte arbeidende menschen; van socialisme heeft men geen last.

Op een vierbaal spullen heeft mond- en klauwzoor; de burgemeester heeft daar wel last mede, vooral doordat de menschen meenen, dat al die bewakingsschrijfzen door den burgemeester werden uitgedacht, van hem uit gaan. — Dertien warechaussee zijn bij de bewaking belast.

Bij herhalingsonderwijs nemen slechts twee kinderen deel, B. en W, op het hart gehouden om loek te brachten, de anderen te bewegen, hunne kinderen naar de herhalingschool te zenden; heb bis heb enige, wat men de kinderen kan mede geven voor hun latere lessen; wat ^{gevouwen} op school geleerd werd, is zoo spoedig geheel vergaten, wanneer het niet in de herhalingsschool worden kunnen worden.

Den 16 Juni 1916 bezocht ik per auto van uit Lindhoven de gemeenten Bladel en Vleusel.

We sigarenfabrikanten mochten goede zaken. Bij

Bladel c.a.

het uitbreken van den oorlog hadden zij een groote voorraad grondstoffen. Van daar, dat zij niet zo veel geboffen werden door de huidige hoge prijzen.

De sigarenmakers, die niet bezondert blikvuur aign, verdienen tegenwoordig ± f 10. — Dij waren meestal in eigen eveningen; hun loerst is goed. De moraliteit gaf dat echter niet; in de laatste 6 maanden 2 onmetlike gebouwen. Daaromgebruik redelijk; drankmisbruik weinig; hopen zonder vergunning komt haast niet voor; in den laatsten tijd werden reuen bierhuizen opgedoekt.

De grote boeren maken goede zaken; den kleinen boeren gaf dat slecht.

Voor de uitkoming van de gemeentelijke berichtingen is de burgemeester thans bij het Staatsboschbeheer berecht gehoornt. Hij raadt het eer. In de Raadszaal liend den vier mobie kaarten van het gemeentelijk best.

Alleen verlangt sterke naar de verharding van diverse wegen; het kost grote moeite, om de diverse gemeentebesturen tot overeenstemming te brengen.

Voor men meende, was de overeenstemming met eliere bereikt; see lagende stukken sinds daant de Haageloech; men hoerle oclarevan sinds niet meer.

Er is een coöperatieve stoornisselfabriek in aanbouw voor Heusel. Heusel. Bladel. Blapert en Neversel. Och daarover is het dringend noodig, dat er een handte weg komt; zonder dat zullen de boeren uit Bladel en Neversel des winters de fabriek niet kunnen bereiken.

Ik heb nog eens aangedrongen, om met de naburige gemeenten samen te werken tot verbetering van de waterleidingen (vooral van de private Beerse), had afkoop van den Casterenschen watermolen, ens.; als het water opregelde weg kan, dan worden de wegen des winters niet doortrot.

Van de inlaanfiering heeft men niet veel last

Bladel c.a.

ophad; alleen bereichten den burgemeester somtijds klachten over kleine diefstallen, waaraan de militaire verdacht werden.

Het smokkelen is niet erg; de smokkelhandel wordt uitsluitend gevoerd door Belgen. — Er zijn nog een derhalf Belgen in de gemeente, die verdienen, vooral als sigarenmaker, hun eigen kost. —

Het werk ter secretarie was meer uitengewoon goed in orde. De burgemeester is een zeer verdienstelijke gemeente secretaris.

Den 10 Augustus 1920 kwam ik weer in Bladel. De verkiezingen van 1919 brachten een nieuwe raadsleden, twee nieuwe wethouders.

Burgemeester Coelen bedankte als secretaris; in die plaats werd benoemd de kleer Goossens uit Dordrecht. Deze is blijkbaar weinig geschikt: de administratie der secretarie liet veel te wenschen over. De inlichtingen, mij door Robbers verstrekt, waren onjuistig.^{en} De gemeente had grote behoefta van kasgeld; in een spoedelijks verpaarding werd deswege een besluit genomen; eerst moesten drie weken later op ing het bestuur ter goedkeuring over l. d. — Bladel hij reeds een jaar in Bladel in functie is, wiist hij nog den weg niet in de stukken ter secretarie, en moet de burgemeester telkens te hulp worden geroepen om het een door Robbers gevreesd stuk te vinden!

Ook hier weening voor; 10 woningen zullen ± f 63.000 kosten; het beelijkt een jaarlijksche uitgave van f 400.- voor de gemeente.

Voor vereeniging met Haageloech valt de burgemeester niets; de hulpe wethouders en de gemeenteraad veel. Ik heb sterke gepleit voor een vereeniging.

Groote werkloosheid ten gevolge van de malaise in de sigaren industrie; het getal "uitgeschakelen" Sigarenmakers kan wel tot 80 stijgen! Twee bestuursleden van den band komen steun vragen op dat de ontworpen harde wegen speciaal mogen

Bladel c.a.

besteed worden en er op die wijze werk komt.

Blevige klachten over het slechte onderhoud van de Beersche; deze liggen op de grens van Bladel en Bloklanden. Naar ik later te Bloklanden vernam, wacht men in Bladel niets voor het in orde brengen van de rivier, en liet Bladel verzaeken het reinigen te staken. Daen Bloklanden daaromde bezig was.

De burgemeester van Bladel wordt oud; hij past zich bovendien slecht aan aan de tegenwoordige verhoudingen. H. i. zal het moeilijk zijn, hem in 1922 ter herbenoeming voor te dragen.

Den 15 Juli 1924 kwam ik weer in Bladel. De nieuwe burgemeester "Looftens" heeft het erop druk. Voorenst is men begin Bladel te elektrificeren; den 1 September moet het net klaar zijn. Het transformatorhuisje staat aan den kant op het marktplein. — Vervolgens is men begonnen met den aanleg van den hertenweg Bladel - Nulsel - Lierde. De weg loopt aan het marktplein van den provinciaal weg af, loopt dan midden over het marktplein, langs het huis van den notaris en naar Nulsel. Met de aarden baan is men reeds een goed eind op streek. Steenen zijn er echter nog niet aangevoerd.

Het vroeger zo aardige marktplein ziet er desolaat uit: alle boomen geveld, op de enige grote linde na. — Iperaden, een deskundige te raadplegen, om, zo mogelijk, in de toekomst weer een aardig typisch marktplein te krijgen. De Provincie ziet Bladel zekerder wille zijn, warmer Bladel daarlangs den weg een bepaalde beplanting zou willen aanleggen.

Er wordt nog veel waterschade onderzocht langs de grote Beersche. Dene wordt dit jaar voor het eerst door Bladel gereviseerd vanaf den provinciaal weg tot de grens van Beers, op kosten van het Waterschap van den Dommel.

Bladel c.a.

Valk van den Casterenschen watermolen wordt veel waargenomen onderwonnen. Volgens B. en W. veroorzaakt de watermolen nu die schade opzettelijk, om den boeren sterke moeite den afloop van dien molen te doen verlagen. Terwijl de molen \pm f 2000 waard zou zijn, sou de molenaar rekenen op een afloopsom van f 30.000! —

Het gaat den boeren goed; de sigarenfabriek maken bijzonder goede zaken; sinds heden jaar is er heel geen arbeidsloosheid.

Het Staatsboschbedrijf bepaalde tot nu toe 100 H.A.; concreet voor nog 130 H.A.

Behalve dat heeft Bladel nog 225 H.A. bosch, en blijft dat boschbezit nog voortdurend uitbreiden; in 1924 werden nog 6 $\frac{1}{2}$ H.A. opgeplant.

Beschrijving exploitatie gemeentelijke bezittingen tot 1923 bijgehouden: nu dien niet meer. — Winkelman (van het staatsboschbedrijf) is met een geheel nieuwe beschrijving bezig.

Na laaste raadsverkiezing werden 4 raadsleden afgesloten en 2 nieuwe wethouders gekozen.

Tobakker ^{Lijmans} betaalt 5% van de kosten van de voor hem gebouwde woning (\pm f 1250.-)